

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	---

Vorbire

Rostită la adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din protopopiatele I—VII aradane, ținută în Șiria la 16/ 9 August 1904 de referentul școlar *Sever Secula*.

Domnule Președinte,

Onorată adunare generală,

Din însărcinarea P. S. Sale D-lui Episcop diecesan și a Vener. Consistor din Arad m'am prezentat aci, pentru a asista la lucrările adunării, pentru a lua parte la desbaterile cari vor avea loc.

Cu bucurie am primit onorifica însărcinare ce mi s'a dat; și aceasta cu atât mai vartos, cu cât de învățătorimea noastră pe mine nu numai poziția mea oficioasă mă leagă; ci și sentimente de sincere simpatii și colegialitate

Am venit în mijlocul marelui familii a învățătorimei, din care și eu însumi fac parte; și de aceea, din inimă curată, cu frățească dragoste, mă simt îndemnat a spune dela acest loc, cu acest privilegiu, câte-va cuvinte, pe cari le socotesc de potrivite.

Domnilor învățători,

Domnilor colegi,

»Lăsați copiii să vină la mine«, — a zis divinul Învățător, marcând direcțiunea profetică, pe care o deschide în calea apostolilor și învățăceilor săi, pentru întărirea și dezvoltarea sfintei instituțiuni, căreia El i-a pus de piatră unghiulară credința.

Pe acea piatră zidindu-se biserica lui Hristos, acea piatră este temelia existenței, moralei și fericirii neamului omenesc.

Credința dar, credința este și trebuie să fie primul principiu fundamental al educațiunei, în-

tru dânsa este datoare școala să ridice la lumină noile generații.

Iar când noi, Domnilor învățători, în numele școalei, a luminării, a luminei ne întrunim, lumină să fim, și lumină din lumină să dăm cei ce dela Tatăl ceresc mai mulți talanți am primit, și să luăm, cei ce chemați suntem a merge întru numele Domnului, învățând; căci școalei confesionale îi revine astăzi îndeosebi îndeplinirea misiunii profetice.

Școala noastră, confesională, este și națională, precum națională este sfânta noastră biserică ortodoxă-română. Trebuie dar, ca la îndeplinirea profeticeii noastre misiuni învățătoarești nu numai să n'o pierdem aceasta din vedere, ci motiv de procedare, isvor de inspirație să ne fie.

În cursul grelelor vremuri, veacuri îndelungate, neamul nostru, sub vitregia împrejurărilor, în credința străbună și-a găsit alinare, și mângăere. Cu ochii pironiți spre Mântuitorul răstignit pe cruce, și-a purtat »crucea sa.« Și când gonit de avani și puhoai străine el se refugiază în adânciunea codrilor, cu credința în suflet și cu româneasca doină de jale pe buze așteaptă nădăjduind, schimbarea vremilor.

Credința în Dumnezeu și alipirea cu sfințenie de dulcea noastră limbă, de minunatele tradiții naționale, au fost scutul și pavăza sa, prin intemperii luagi și întunecoase. Dumnezeu și conștiința individualității sale de neam, au fost, sunt și vor fi eternul zid de care s'au sfărmat și se vor sfărma toate pornirile vrăjmașe neamului nostru, din trecut și din toate vremurile.

Alături cu duhul progresului, intrat-au în întocmirile omenești și tendințe false, arbitrar, îndreptate spre schimbarea legilor firei. Dar legea

firei dela Dumnezeu este, și zadarnice vor fi toate opintirile contrare ei.

În legea firei ni s'a lăsat noauă iubirea de neam și alipirea de credința strămoșească, — pe acestea să le slugim și cultivăm iubiților dascăli, iubiților colegi, învățând, de a pururi și pretutindeni, după cuvântul Scripturii.

Domnilor învățători!

Grea este lupta pe care avem s'o ducem, căci multe piedeci ni se rostogolesc în cale și din multe părți. Dar armați cu arma credinței și cu iubirea de neam, numai birui vom putea în lupta noastră, în împlinirea misiunii învățătoarești, în munca pentru ridicarea și înălțarea culturală-morală a generațiilor plâpânde, a cetățenilor de mâne, meniți să fie depositarii și puterea bisericeii, neamului și patriei noastre iubite.

Și când la împlinirea acestei înălțătoare munci suntem chemați, să nu uităm că lui Hristos suntem slugitori; și după divinul exemplu să pășim cu hotărîre spre crucea noastră. Căci nimic mare, nimic sublim, nimic statornic și mântuitor nu s'a făcut în lumea aceasta, fără jertfă.

Și Dumnezeu nu va primi de jertfă pe altarul său — pe fiul lui Avram...

Întru lozinca: Muncă și jertfă, — salut adunarea generală, în numele Celui-ce m'a trimis pe mine.

Reuniunea învățătorilor la Șiria.

Luni și Marți la 16/29 și 17/30 August s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din protopopiatele de dincoace de Murăș, din diecesa Aradului.

Membri Reuniunii și oaspeții, cari au participat într'un frumos număr, au sosit la Șiria Duminecă după amiază, cu trenurile din direcție Halmagiu-Șiria și Arad-Șiria.

Comitetul Reuniunii a fost întâmpinat la gară, de harnicul președinte al comitetului parochial și primar al comunei, distinsul țaran, *Lăzărescu*, încunjurat de inteligența română din Șiria.

Frumoasei alocuțiuni a d-lui *Lăzărescu* a răspuns vice-președintele *Iosif Moldovan*, învățător-dirigent în Arad, iar în urmă a pornit spre comună un lung șir de trăsuri, care părea a nu se mai isprăvi, în frunte cu un minunat banderiu de călăreți, condus de tinerul *Emil Popovici*, îmbrăcat în costum național.

Pornirea din gară a fost salutată cu treascuri din Gașa, iar intrarea în comună a fost primită cu treascuri din dealul bisericeii noastre din Șiria.

Seara a avut loc o convenire socială de cunoștință, care a decurs cu vie animație.

Luni dimineață, după săvârșirea serviciului divin și chemarea Duchului sfânt, la care au oficiat preoții

Vasilie Popovici și *Măeruşan*, s'a deschis prima ședință prin presidentul *Iosif Moldovan*.

După discursul de deschidere, serios și inteligent, al presidentului, ia cuvântul delegatul P. S. Sale D-lui *Episcop* și al Ven. Consistor, d-l *Sever Secula* referent școlar, făcând o puternică impresie în auditor. (Li dăm loc în fruntea numărului de față.) După prezentarea rapoartelor, esmiterea comisiunilor censuratoare și constatarea membrilor prezenți, d-l profesor preparandial *Ioan Costa* cetește disertațiunea: „Psihologia revoluțiunilor,” ascultată cu interes și bine primită.

A doua disertațiune a fost a d-lui *George Purcariu*, cassier consistorial, despre „Sărăcie și bogăție” care a dat prilegiu la o interesantă și vie discuție.

Luni la amiază s'a ținut banchetul, în sala mare a hotelului din Șiria.

Au toastat: *Iosif Moldovan*, pentru Măjestatea Sa; *Dimitrie Popovici*, pentru P. S. Sa D-l episcop diecesan *Ioan I. Papp* și delegatul său S. Secula; *Dim. Boșcai* pentru preoțime; P. C. Sa d-l R. *Ciorogariu* pentru învățători; S. Secula pentru președintele Reuniunii T. Ceonța și pentru vice-președintele *Iosif Moldovan*; Al. Muntean pentru fostul protopop al tractului G. *Popovici*; I. Vancu pentru primarul *Lăzărescu* și șirieni, etc. etc.

În ședința a doua, de după amiază, a disertat d-l profesor preparandial *Nicolae Mihulin*, despre „Cugețare și instincte la animale”, fascinând atențiunea și interesul auditorului. În legătură cu disertațiunea d-lui învățător *Teodor Cherechian*: „Capacitatea școlii în activitatea sa” s'a primit de adunarea generală propunerea făcută de dl învățător *Nicolae Ștefu*, de a se întreveni la Ven. Consistor, pentru a remonstra contra proiectului de reformă *Berzevicziy*, pe motivele pedagogice, expuse de propunător. Plină de judicioase observațiuni a fost disertațiunea d-lui învățător *Dimitrie Micu*: „Noi învățătorii și poporul nostru”.

În ședința a treia, de Marți dimineață, s'au citit disertațiunile: „Cestiunea pedepselor corporale”, de *Pa-vel Dârlea* și „Cum să se propună religiunea în școala populară” de *Liviu Dublea*, — două lucrări serioase.

A urmat apoi referada comisiunilor esmise în prima ședință. Dintre conclusele aduse pe baza acelor referade relevăm ca momente de importanță didactică și culturală română: 1) Acceptarea ortografiei „Academiei Române” de Reuniune în toate actele sale și în cărțile didactice; 2) Orientarea în terminologia școlară după cinosura din publicațiunile de similară natură din România.

Adunarea generală din anul viitor, s'a hotărât a se ține la Giula.

Învățătorimea, peste tot, a dovedit cu prilegiul acestei adunări generale, multă demnitate, senioritate și conștiință de rolul și datorințele sale.

Un distins și numărös public a luat parte la această adunare, din care relevăm participarea C. Sale

D-lui director seminarial Roman R. Ciorogariu, a P. On. Dn. George Popovici, referent consistorial bisericesc, P. On. Dni protopopi Procopie Givulescu, Ioan Georgia etc.

Luni seara s'a dat un concert, al cărui considerabil beneficiu material va servi de bază unei înființându reviste pedagogice.

Din punct de vedere moral, întreg decursul adunării generale a Reuniunii, nu poate să aibă decât o binefăcătoare influență, precum a și avut o desfășurare înălțătoare.

Nu ne este permis a retăcea, că bravii noștri șirieni au făcut tot posibil, ca adunarea și serbările să fie la înălțime, ceea-ce au și reușit, spre lauda lor.

Date istorice.

Cam pe la anul 1699 preotul Popa Luca din satul Mărgău din Ardeal, se prezintă la Consistorul din Oradea-Mare și cu durere și adâncă mâhnire comunică trista știre, că unindu-se unii preoți din Ardeal cu biserica Romei, așadar și unele comune și prin urmare și comuna dânsului, el fidel credinței străbune nu mai poate rămânea acolo, — se roagă deci, ca Consistorul să-i dea vre-o parohie din părțile bihorene.

Consistorul văzând că popa Luca este o persoană venerabilă și deamă de toată atențiunea, îl institue de preot în vacanta parohie Buntești — astăzi aparținătoare tractului protopresbiterial al Vașcoului. Între timp numitul preot a fost provăzut și cu singhelie, care până cam pe la anii 1869—1870 a fost în proprietatea următorilor lui Popa Luca. În acest timp însă Miron Romanul, fostul mai târziu episcop și apoi mitropolit, a luat-o la sine și astăzi nu se mai știe află-se aceea Singhelie la Consistorul din Oradea-Mare, ori poate la Consistorul din Sibiu.

Sub preotul Popa Luca, nu se știe din ce incident, a ars biserica din Buntești. În urmarea acestei triste întâmplări s'a edificat la anul 1709 o biserică nouă. Aceasta se știe din următoarea scrisoare-notiță — aflată pe pagina primă a unei cărți (Antologion) vechi dela amintita biserică. Scrisoarea-notiță sună astfel: »Să știe și aceasta când său făcut beserica aceasta în Buntești anii lui Chs. 1709 fiind vremi foarte cu anevoi multe și împarechiata vreme, încă neștiind cine va domni țara. împăratul Leupold aș craiul Rakolți Freanțu fiind nevoi multe pe țară.«

Hărnicia lui popa Lucă o vestește și astăzi, după aproape 200 de ani, trainica biserică din Buntești, care ce e drept, e făcută din lemn, dar e făcută din lemn de stejar și și acum e atât de puternică, că acoperită, când cere necesitatea, va trăi încă multe sute de ani.

Tot în timpul preotului Popa Luca s'a cum-părat și Antologion-ul sau floarea cuvintelor tipărit la anul dela zidirea lumii 7213 sub Ioan Constantin B. Băsarab Voevod în sfânta episcopie a Râmnicului prin ostăneala iubitorului de Dumnezeu Kir. Antin Ivireanul episcopul Râmnicului.

Cum s'a cumpărat aceasta carte ni-o spune următoarea notiță sau însemnare, ce o am găsit tot pe aceeași pagină, pe care se află și notița relativă la timpul zidirii bisericii și care notiță e scrisă de aceeași mână. »Aceasta carte s'a cumpărat — zice însemnarea pomenită — aici la beserica din Buntești. În anii lui Chs 1710 de tot satul după ce aș ars beserica dintâi și o dat și pomană să nu se cumva vândă cineva, ce fie stătătoare la beserica aceasta în veci nemutată, iară cine o ar vinde aiurea să fie anatemă acar ce popă ar fi numai să-i pomenească«.

Acest antologion e slavon. Are însă în românește: Titlul, tipicul la fie-care sărbătoare, calendarul, parimeii, apostolul, evangheliile, ecteniile și molitvele la sfințirea apei dela Bobotează. Al doilea Antologion, de care se folosește în prezent sfânta biserică, e tipărit sub episcopul Grigorie Maer (1781).

(Cele dintâi protocoale (matriculă) poartă numirea anului 1780).

Popa Luca are următor în parohia Buntești pe fiul său Popa Mihai. Acestuia îi urmează Popa Gavril fiul lui Mihai. După popa Gavril ajunge preot Popoviciu George fiul său. Preotului George îi urmează ca succesori fiul său Popoviciu Ioan Iános, căruia îi succede nu de mult răposatul preot și fiul său Popp Ioan. De prezent preot în Buntești e Terențiu Popp fiul lui Ioan Popp.

Precum se vede deci familia lui Popa Luca a venit înainte de aceasta cu vre-o 200 de din Mărgăul Ardealului și servește neîntrerupt de două veacuri la altarul sf. biserici din Buntești.

Moise Popoviciu.

preot.

Adunarea societății teatrale.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc și-a ținut adunarea generală în anul aceste — după cum am anunțat-o și noi — în ziua de Sf. Măria-mare și a doua zi, Luni, după Sf. Mărie, în plăcutul orașel din poalele „Munților apuseni“ în Brad, acest cuibușor în care se desfășură o însemnată viață culturală românească, în jurul gimnasului românesc, creat de harnicii conducători ai vechiului comitat Zarand.

Încă de Sâmbătă seara au început să sosească oaspeții cu trenul de pe linia Arad, și cu trăsurile dela Deva.

Dintre fruntașii vieții românești au fost de față: d-nii *Iosif Vulcan*, președintele societății, *Emanuil Ungurean* din Timișoara, *Dr. P. Călcianariu* din Orșova, *Dr. George Dobrin* din Lugoj, *Dr. Cornel Iancu* Arad, *Dr. Marcuș Giula*, *Dr. A. Grozda*, *Buteni*, *F. Goldiș* Arad, *N. Hențu Seliște*, *Virgil Oniț*, *Dr. Blaga* și *Petra Petrescu* din Brașov, *Victor Popovici Ciaba*, și alți mulți, al căror nume ne-a scăpat.

Comitetul societății a fost binevenat la gară de vrednicul protopop din Brad, *Vasilie Damian*, căruia i-a răspuns d-l *Iosif Vulcan*, adânc emoționat de frumoasa primire.

Seara a avut loc o animată convenire, la „Hotel Central.“

În ziua de Sf. Mărie, la serviciul divin oficiat în biserica gr. or. rom. a slugit protopopul *Vasilie Damian* însoțit de preoții *Victor Popovici* din B.-Ciaba, *Petru Rimbaș*, din Brad și diaconul *Joldea* din Hălmațiu

Biserica era formal ticsită de lume. La sfârșitul serviciului divin protopopul *Vasilie Damian* a ținut o vorbire foarte potrivită, în care arată însemnătatea teatrului român, care este chemat să conlucre la delăturarea multelor vicii, de care suferă poporul nostru și peste tot societatea românească.

Dela biserică lumea s'a adunat în sala de gimnastică a gimnasiului, unde s'a ținut ședința I-a a adunării generale.

La 12 ore președintele *Iosif Vulcan* deschide adunarea printr'un discurs, în care arată, că mijlocul cel mai puternic al teatrului este adevărul și în temeiul acestei afirmări relevă în colorii afară din cale vieții viața socială de azi a Românilor din țeara noastră.

Dl *Dr. Pavel Opreșă* în numele zărândenilor salută societatea pentru crearea unui fond de teatru român și comitetul, care în frunte cu venerabilul său președinte conduce cu atâta rezultat societatea teatrală.

George Părău, directorul gimnasului din Brad, salută adunarea generală a societății teatrale în numele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Acestor cuvântări de felicitare le răspunde președintele *Iosif Vulcan* mulțumind călduros atât zărândenilor, cât și reprezentantului Asociațiunii pentru salutul adus.

În legătură cu aceasta președinia *Iosif Vulcan* închină cuvinte pline de iubire memoriei primului președinte al societății, *Dr. Iosif Hodoș*, care nu numai la înființarea fondului de teatru, ci pe toate terenele vieții românești a fost unul dintre cei mai buni fi ai neamului românesc, în deosebi în țara Zarandului a fost sufletul acelor mișcări, cari au avut de țintă progresul cultural al Românilor din această țeară.

Se presintă rapoartele și se împart spre cen-surare.

Urmează acum la ordinea zilei cetirea disertațiilor. S'a cetit: *Inființarea gimnazului din Brad*, de *Dr. Pavel Opreșă*.

La 3 ore d. a. a luat începutul banchetului, aranjat în sala cea mare a hotelului „Central“. Sala aceasta „mare“ era iarăși ticsită de public: domni, doamne, țărani, țărance. Prânzul a fost bun și ieftin, animația veselă.

Au tostat d-nii: *Iosif Vulcan* pentru Maj. Sa; *Vas. Damian* pentru I. Vulcan; *I. German* pentru comitet; *V. Goldiș* pentru poporul român; *Em. Ungurean* pentru înaintare; *V. Oniț* pentru zărândenii; *Dr. I. Suci* pentru jertfă și altruism.

Dela banchet publicul pleacă la gimnaziu, ca să cerceteze expoziția lucrărilor de mâna ale femeilor din țara Zarandului.

Expoziția e aranjată cu distins gust. S'au văzut lucruri într'adevăr artistice. A fost ideea de a se espune nu numai lucrări de acum ci și din trecut. S'au văzut cusături românești de acum 100 de ani.

Deosebit interes a produs un căpătăiu de pat, pe care afirmative ar fi dormit într'o noapte eroul nostru *Avram Iancu*.

În ședința II s'a cetit o schiță: „Câte-va cuvinte amicalului dela școalele din Brad“ de *Enea Hodoș*. Dl *Dr. Iosif Blaga*, cetește operatul său „Despre gust“.

Trecându-se la agendele oficioase ale societății urmează mai întâiu referada comisiunii despre înscrierea membrilor noi. Bradul a întrecut toate așteptările. Zarandul căruia se arată cea mai bogată țeară românească, căci nicăiri nu s'a adunat atâta ban pentru teatrul românesc, ca în vatra romantică a Crișului Alb: 5000 cor.

Cu ocaziunea aceasta dl *Vasilie Goldiș* comunică adunării, că P. S. Sa *Domnul Episcop* al Aradului *Ioan I. Papp* pe lângă salutul său călduros la adresa societății pentru crearea unui fond de teatru român trimite tot-odată și suma de 200 cor., prin care se face membru fondator al acestei societăți. P. S. Sa e aclamat cu multă căldură din partea adunării generale.

Raportul comisiunii exmise pentru censurarea raportului general al comitetului îl face dl *Dr. Ioan Radu*. La propunerea acestuia s'au luat următoarele concluse: 1. În general raportul se ia spre știre. — 2. Adunarea generală ia cu plăcere act de reprezentarea societății cu ocaziunea jubileului de 40 ani a organului de publicitate „Familia“.

3. Bursierii fondului societății să fie îndatorați a înainta comitetului atestate despre cursurile, ce vor trece. Cursurile lor să fie înainte designate. — 4. Să se normeze prin regulament special drepturile și datorințele dintre comitet și bursier. — 5. Să se facă un canon al pieselor, cari ar fi potrivite pentru a se juca de publicul nostru.

Urmează alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani. Înainte de aceasta însă președintele aduce la cunoștința adunării, că casariul de până acum dl *Nicolae Petra-Petrescu* depărtându-se cu locuința din

Brașov nu mai reflectează la postul avut până acum în sinul societății. Din incidentul acestei declarațiuni președintele societății relevă multe merite, ce dl Petra-Petrescu și-a câștigat până acum față de societate și propune a i-se vota pentru acestea mulțumită protocolară. Adunarea primește cu mari ovațiuni pentru persoana d-lui Petru-Petrescu.

Cu unanimitate și mare însuflețire se alege apoi următorul comitet: Iosif Vulcan președinte, — Virgil Onițiu vice-președinte, — Dr. Iosif Blaga secretar, — Nicolae Vecerdea casar, — Vasile Goldiș, secr. con. în Arad, George Dima, prof. la Brașov și Dr. George Dobrin, adv. în Lugoj, ca membrii.

Adunarea generală în anul 1905 se va ține în Reșița, de unde a sosit la adresa adunării o călduroasă invitare.

Terminându-se astfel agendele adunării generale, se scoală d-l președinte Iosif Vulcan și adânc emoționat mulțumește bravilor Zărândeni pentru rezultatele neașteptate, la care au ajuns în munca lor pentru spriginirea societății teatrale.

Adunarea erumpe în aclămări entusiaste la adresa președintelui societății, ear' protopopul Vasilie Damian în numele zărândenilor mulțumește președintelui și comitetului pentru conducerea înțeleaptă a societății.

Astfel s'a terminat adunarea generală din ăst an a societății teatrale.

Sara a urmat petrecere cu dans. Marți escarsiuni.

Calendarul diecesan pe anul 1905.

In editura tipografiei diecesane gr.-ort. române a Aradului e deja gata tipărit și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecesane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării cu prețul de 40 fileri. La comande peste 10 exemplare 20% rabat, expedate franco. Se estinde pe 14 coale tipar garmond și cuprinde, afară de partea calendaristică, șematismul mitropoliei rom. gr.-ort. în general și al diecesei Aradului în special; cronologia pe anul 1905; sărbători și alte zile schimbăcioase; posturile etc. Genealogia caselor domnitoare; târgurile din Ungaria și Ardeal; instrucțiuni postale și telegrafice etc., iar în partea literară: fotografiile iconostasului și bisericii din St.-Miclăușul-mare.

Moise Nicoară cu fotografie, de S. Secula. Tămăița legendă de M. Cioban. Socialismul dialog de I. Groșorean. Eroul dela Königrätz de St. O. Iosif. Cine a adus sărăcia în lume de I. P. R. Sentințe. Căpitanul Romalo poezie de V.

Alecsandri. Sentințe. Un mijloc de înaintare de N. Boscaiu. Casa națională din Arad fotografie. Patronul țiganului poezie de T. Speranță. Un capitol despre lene și superstiție de G. Coșbuc. Sentințe. Mândro, mândro, vrei nu vrei, — poezie de M. Eminescu. Vulcanul, legendă din popor de M. Cioban. Minerva poezie de Nicu Stejărel. Dați creștere fetițelor voastre de O. T. Baba n'aude dar potrivește poezie de E. D. O. Sevastos. Lupul și Titirez basm pentru copii de T. Speranță. Poessii populare. Cucul. — Economie. Creșterea porcilor. O coșniță de albine. Cât timp poartă animalele de casă. — Sfaturi economice. Fel de fel. Glume. — Inserațiuni și reclame, drept-ce cu multă căldură îl recomandăm tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă preț de — 40 fil. află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Nr. 4902/904.

ANUNȚ ȘCOLAR.

Luând edificiile seminariale sub reparatură și în interval ivindu-se necesitatea unor lucrări neprevăzute, edificiile nu pot fi aduse pe timpul prescriș în condițiune de a fi folosite; drept aceea, cu abatere dela anunțul școlar liberat de Direcțiunea institutului nostru ped.-teol. la 17/30 Iunie 1904 Nr. 1 T./1904/5, începerea anului școlar se amână cu câteva zile astfel, că:

1. În 12 și 13 Septemvre st. n. (30 și 31 August) se vor ține examenele de corigență private și de primire, cu elevii ambelor despărțăminte.

2. În 1/13 Septemvre se vor face înscrierile, după cari va urma începerea prelegerilor.

Arad, 13,26 August 1904.

Ioan I. Papp,
Episcop.

CRONICA.

P. S. Să D-l Episcop diecesan a plecat din Sâmbăta trecută la Sibiu, pentru a participa la lucrările Preavener. Consistor mitropolitan și a fundațiunei Gozsdu.

Conferența învățătorilor din Bihor. Înaltul minister de culte și instrucțiune publică refusând aprobarea statutelor pentru Reuniunea învățătorilor noștri din Bihor, s'a introdus prin Ven. Consistor din Oradea mare ținerea de conferențe.

Recenta conferență s'a ținut în ziua de 22 Aug., sub presidul administratorului protopresbiteral Iosif Moldovan, în Aleșd.

Remarcăm, că afară de desbaterile de interes pedagogic și administrativ, la propunerea învățătorului Petru Cipou din Lungșoara, s'a primit conlusul, ca în cazul când nici după noui demersuri înaltul minister nu s'ar simți îndemnat să approve statutele Reuniunei înființânde, învățătorii din Bihor să se facă membri ai Reuniunei noastre din Arad.

Sași împotriva proiectului de reformă al învățământului popular. Se scrie din Sibiu: Consistorul bisericii ev. ref. al bisericii săsești în ședința sa recentă a hotărât a adresa un Memorand ministerului de culte și instrucție publică în care ia poziție în privința proiectului de reformă al învățământului popular din punctul de vedere pedagogic și al autonomiei bisericilor, dificultând în special competența de disciplinare a învățătorilor, care în sensul proiectului, va aparține pe viitor comisiei administrative.

Patriarhatul și Români. „Politische Correspondenz“ află din Constantinopol, că patriarhatul a invitat pe mitropolitul grec din Iania, Sofronios, să dea explicații în privința săvârșirii ceremoniei religioase prin care s'a consacrat consulatul român de acolo. Știrea despre aceasta consacrare a pricinuit emoțiune în sinodul patriarhal. În noaptea care a urmat după consacrare, niște necunoscuți au murdărit scara, care duce la ușa cea mare a localității consultatului, și au aruncat cerneală pe pajura românească.

Conservator de muzică în Sibiu. Cu scop de a da tinerimii ocaziunea unei instrucțiuni fundamentale practice și teoretice în arta muzicală și iubitorilor de muzică (diletanților) posibilitatea de a-și cultiva și desvolta cunoștințele muzicale și priceperea pentru arta muzicală binecunoscutul director de muzică Hermann Kirchner va deschide la 1 Septembrie a. c. în Sibiu un conservator de muzică. Obiectele de învățământ vor fi: cântarea solo, pian, violină și cello, eventual și alte instrumente, instrucțiunea o pot lua singuratici elevi ori eleve sau doi ori mai mulți elevi (eleve) împreună. În cazul din urmă onorarul se reduce în măsură însemnată. Alte obiecte vor mai fi teoria (armonia, compozițiunea); cântarea corala de cor cu 3 clase pentru copii și tineri și orchestră. Elevii se pot înscrie și se primesc zilnic. Didactul se plătește lunar anticipativ. Inscriserile se pot face dela orele 11—12 a. m. și orele 3—4 p. m. în locuința dlui Kirchner, Hermanplatz nr. 8, etagiul II. ușa 13 și cu începere dela 1 Octombrie a. c. Wieseplatz nr. 11 (Parteere).

Moartea lui Cornel Păcurar. „Universul“ din București aduce trista știre, că Cornel Păcurariu și-a pus sfârșit vieții printr'un glonț în spitalul Colțea din București, unde era în căutarea d-lui Dr. Stoicescu. Sunt vre'o două luni de când Cornel Pop Păcurar, în vârstă de 49 ani, căzu bolnav de endocardită. Văzând că boala nu i-se ameliorează și neputând să mai îndure suferințele, sărmanul Păcurariu își puse capăt zilelor. Glonțul de revolver ce și-l'a descărcat în tâmpla dreaptă, i-a provocat moartea instantanee. La sinucis s'au găsit 15 scrisori, pe adresa mai multor persoane. = Cornel Pop Păcurar e originar din Șard (comit. Alba-inf.) A absolvat studiile teologice în seminarul din Blaj, apoi a fost redactor la „Tribuna“ din Sibiu și în primul proces de presă a fost osândit la un an închisoare de stat, osânda ce și-a făcut-o în închisoarea din Năsăud. Păcurar trecu apoi în România, unde ocupă post de revisor școlar, iar acum în urmă era funcționar la Creditul rural (București). Păcurar a fost un caracter sincer și blând, suflet pătruns de dragostea cătră neam. Moartea lui lasă regrete adânci și unanime. — Fie-i țărina ușoară!

Telegrama, farză în trei acte, de „Original“, sub care pseudonim se ascunde un cunoscut și apreciat scriitor român din Arad, a apărut ca retipărire din „Tribuna.“

Se vinde, pentru societății de diletanți: 5 exem-

plare, expediate franco la adresa celui ce comandă. 1 coroană.

Prin postă mai puțin de 5 exemplare nu se trimite (Numărul persoanelor din piesă e 12). Un exemplar, se vinde cu 20 fil. la Administrația „Tribunei“ și librăria P. Simtion, din Arad.

Anunț. Gramaticile fiertatului meu soț, aprobate de înaltul guvern și Ven. Consistor din Arad, sunt a se căpăta și pentru mai departe la mine. Profesorii și învățătorii vor primi rabat de 20%.

Cărțile sunt:

Gramatica rom. pentru învățământul secundar: partea primă Etimologia. Prețul 2 cor. Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea a doua. Sintaxa. Prețul 1 cor. 20 fil. Gramatica elementară partea primă pentru clasa III-a. Prețul 30 fil. Gramatica elementară partea a doua pentru clasa IV-a. Prețul 60 fil. Cu deosebită stimă: văduva Aurelia Dr. Petran, Arad, str. Lăzăr Vilmos Nr. 4. 2—10

În atențiunea oficiilor parohiale și a domnilor învățători.

Zilnic primim comande de tipărituri școlare, deci, după cum se vede, partea cea mai mare a celor interesați nu's în clar cu tipăriturile nouă școlare.

Spre lămurire notăm deci următoarele:

Introducându-se în școlăle noastre populare «Anuarul școlar» tipăriturile de până acum ca «ziarul despre progres și absenții, conscrierea pruncilor» etc. etc., nu mai sunt de lipsă, înlocuite fiind cu «Anuarul» amintit. Rapoartele lunare să cer și pentru viitor.

Prețul amintitelor tipărituri e următorul:

Anuarul 3 coroane.

Rapoartele lunare pr. esemplar 4 fil. plus — 20 fil. spese de expediție.

Administrațiunea tipografiei diecesane.

Comitetul arangiator din Timișoara publică următoarea programă

a festivităților, ce se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunei la 21 și 22 Septembrie st. n. 1904 în Timișoara:

1. La 20 Septembrie întimpinarea la gară a comitetului central.

2. Tot în acea zi sara de cunoștință și cină comună în hotelul »Principele de Coroană«.

3. La 21 Septembrie dimineața participarea la serviciul divin la biserică gr.-or. română și cea gr.-cat română din Timișoara-Fabric.

4. La 11 ore înainte de amiaz I-a ședință a adunării generale în sala mare a hotelului »Principele de coroană«

5. După amiază la 2 ore banchet tot în acea sală.

6. Seara la 8 ore concert tot în acea sală.

7. La 22 Septembrie la 10 ore înainte de amiazi a II-a ședință a adunării generale.

8. Tot în aceea zi după amiazi la 4 ore ședință] resti vă a secțiunilor științifice-literare în sala mică a hotelului »Principele de Co-roană«.

9. Sara petrecere de joc în sala mare a hotelului.

În Timișoara cortele private pentru publicul, care vine la adunarea generală nu stau la dispozițiune, fie-care oaspe poate căpăta chilie numai la hotel; deci toți aceia, cari voesc a participa la adunarea generală, sunt rugați până inclusive 18 Septembrie a comanda chilie la președintele comisiunii de incuarterare Dr. Aurel Cosma avocat în Timișoara, căci alt-cum comisiunea de incuarterare, fiind mare circulația călătorilor străini în Timișoara, nu va fi în stare a acvira chilii cerute la timp întârzit; tot odată sunt rugați cu aceasta ocașiune a înștiința că voește ori nu a participa la banchet, ca comitetul aranjator să se poată de timpuriu orienta.

Dacă oaspeții, cari comandă, cortel vor înștiința, că cu care tren ajung la Timișoara, la gară vor fi așteptați de membrii comisiunii de cuarterare, ca să le comunice că pentru fie-care oaspe în care hotel e chilia comandată.

Timișoara, la 19 August 1904.

Comitetul aranjator.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral din comuna bis. Topa de sus, tractul protopopesic al Beiușului — cu termen de alegere 14/27 Septembrie a. c., dotațiunea este: 600 cor., cortel, grădină, 12 metri lemne din care și sala de învățământ se va încălzi, beneficiile cantorale.

Reflectanții au a-și adresa recursese comitetului parochial insinuându-le la oficiul protopopesic al Beiușului până la 13/26 Sept., iar până atunci să se prezinte la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea cantorală.

Dat în ședința comitetul parochial.

Vasilie Papp,
pres. com. par.

Ioan Tău,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Elie Moga*, protopresbiter. —□— 1—3

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului de învățător dela școala rom. gr. or. din Spatta, protopopiatul Lipovei, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 240 cor.; 2) În naturale: a) 20 meți cucuruz sfărâmat; b) 10 meți grâu; 3) 4 jugh. pământ arător și 1 fânaș; 5) 20 metri lemne pentru învățător și 20 mtr. lemne pentru încălzitul salei de învățământ; 6) Scripturistica 6 cor.; 7.) Conferința 8

cor., pentru curatorat 18 cor.; 8.) Ajutor sperativ dela stat.; Cortel și grădină de legume.

Recurenții sunt avisați, ca recursese lor, ajustate cu documentele de cvalificațiune prescise prin lege și cu declarațiune că pe basa serviciului prestat în altă comună, de când începând își formează pretenșiune la cvincvenal, și adresate comitetului par. concernent, să le subștearnă până la termenul sus indicat, subscrisului protopresbiter în Lipova (Lippa) — precum și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserica, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Spatta în 4/7 Iuliu 1904.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea*, protopresb. —□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci S. Săldăbagiu, (insp. Beiuș) — conform decisiunii comitet. parochial din 5/18 Aug. a. c., se escrie de nou concurs, cu termen de alegere pe 5/18 Septembrie a. c.

Emolumentele acestui post sunt: 600 cor. în numerar, — grădină pentru legume, locuință bună, nu altcum și grajd pentru vite; — postul inv. este împreunat cu cantoralul — neputând pretinde alesul inv. altă ștolă pentru cantorat, — și pentru dotațiunea din sus are a ținea prelegere și cu copii de repetițiune. Alesul învățător, după un an de probă va deveni înțărît definitiv. Recursese ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parochial din S. Săldăbagiu sunt a se trimite protopopului tractual Elia Moga, în Robogány, — iar recurenții în cadrul termenului de recurs să se prezenteze în Sfta biserică din S. Săldăbagiu — spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

Ioan Sabău,
paroch.

Am văzut: *Elia Moga*, protopresbiterul Beiușului. —□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala gr. or. rom. din Dud se escrie concurs cu termen de alegere pe 12/25 Sept. 1904.

Emolumentele sunt următoarele: În bani gata 460 coroane 7 jugh. pământ, 6 arător, și 1 fânaș 140 cor. 24 m. lemne, din cari e a se încălzi și școala. Scripturistica 6 cor. Conferințe 10 cor. Cvartir corespunzător și grădină de legume.

Dela petenți se cere să fie de religiunea gr. ort. rom. și să producă testimoniu de cvalificație inv. conform legii, și pân la alegere au a se presenta odată în sf. biserică din Dud spre a-și arăta destoinicia în cântarea bisericască.

Petenții au să arate în scris de când și formează dreptul la cvincvenal, iar alesul se obligă a conduce strana fără altă remunerație specială.

Petitele în regulă și adresate comitetului parochial din Dud sunt a se susterne oficiului protopresbiteral gr. or. rom. în Șiria (Világos) până la 9/22 Sep. 1904, cele întrate mai târziu nu vor fi luate în socotință.

Dud, la 18/31 Iulie 1904.

Jon Voluntir
notar.

Teodosiu Motorca
preside.

Cu știrea mea: *George Popovicu* protopresbiter. —□— 3—3

Pe baza înaltului decis al Veneratului Consistor din Oradea-mare de d'tto 25 Iunie 1904 Nr. 1282/127 sc. se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a vacantului post învățătoresc din **Cetea** cu termen de alegere pe **19 Septembrie st. v. 1904.**

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar în bani gata 124 cor., 8 cubule bucate sau costul lor, a 10 cor., de tot 80 cor.; iar restul de întregire la salarul de 800 cor. prescrip de lege, se pune în perspectivă a se solvi prin ajutor dela stat; 12 metere lemne de foc, locuință corăspunzătoare cu edificate economice și grădină de legume.

Alegândul învățător va fi deobligat a îndeplini și funcțiunile cantorale pentru cari va primi stolele usitate.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune, sunt avisați ca recursele lor, provăzute cu documentele prescripse, și adresate comitetului parochial din Cetea să le substearnă în 30 zile dela prima publicare administrațurului ppresb. ca inspector școlar tractual subscris în Urgeteg p. u. Elesd; iar până la alegere să se prezente în sf biserică din loc, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cetea din ședința comitetului parochial ținută în 9/22 Maiu 1904.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Câmpean,
paroch, președinte.

Mihancea Dumitru,
notar ad hoc.

Cu consensul meu: *Iosif Moldovan,* adm. ppresbiteral ca inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **Ianoșda** (cottul Bihor) ppiatul Tinca cu termen de alegere pe ziua **8/21 Septembrie 1904,** pe lângă următoarea dotațiune: 1) În bani gata 600 cor. 2) 4 metri lemne din cari 2 metri pentru încălzitul școalei, 3) stolele cantorale îndatinate 4) dela comuna politică 40 cor. pentru fân 5) pentru curățirea școalei 4 jugh. de pasc ori 16 cor. bani, 6) dacă învățătorul va conduce cor. 6 holde pământ. 7) învățătorul ales după serviciu de 5 ani prestat în Ianoșda drept de cvincvenal, 8) cvartir liber cu grădină.

Reflectanții recursele lor instruate conform regulamentului și adresate comitetului parochial din Ianoșda le vor substerne subscrisului ppresbiter cel mult până în ziua 5/18 Sept. și se vor prezenta în biserică din Ianoșda spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial ținută la 11/24 Iulie 1904.

Ioan Costa,
pres.

Ioan Andrei,
notar.

În conțelegere cu *Nicolae Rocsin* ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **Ó.-Gepisiu** ppiatul Tinca (cottul Bihor) cu termen de alegere pe **8/21 Septembrie 1904** pe lângă următoarea dotațiune 1) cvartir liber, 2) în bani gata 320 cor. 3) Bucate sfârmate 0 cubule jumătate grâu jumătate curuz 4) Pământ arător 8 holde, 5) 16 metri lemne din care va încălzi și școala, 6) Venitele cantorale îndatinate, 7) Scripturistica și conferința 20 cor. Ear învățătorului stabil se va esopera dela stat întregire până la 800 cor. Reflectanții recursele lor ajustate amăsurat Regulamentului adresate comitetului parochial le vor substerne până în 1/18 Septembrie subscrisului protopop și se vor prezenta în bis. din Gepiș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

3—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **F.-Batorpiatul Tinca** (cottul Bihor) cu termen de alegere pe ziua **14/27 Septembrie 1904,** pe lângă următoarea dotațiune: 1) bani gata 600 cor. 2) Pentru scripturistica 20 cor. 3) Pentru curățitul școalei 0 cor. 4) la conferința câte 2 cor. la ziuă, 5) cvartir liber și 6) stolele cantorale îndatinate.

Reflectanții recursele lor adresate com. par. și provăzute conform Regulamentului le vor substerne subscrisului protopop și se vor prezenta în bis. spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetulu parochial

În conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala superioară de fete din **Măderat,** inspectoratul Șiricii devenită vacantă prin retragerea în pensiune, a fostei învățătoare, **Maria Codrean,** prin aceasta se deschide concurs cu termen de alegere pe **12/25 Sept. st. v. 1904.**

Salarul împreună cu acest post este: în bani gata 400 cor., 1/4 sesiune pământ arător și una holdiță prețuite în venit de 200 cor., 10 metri de lemne, 80 cor. bani gata de locuință, 20 cor., pentru conferință și 8 cor., pentru scripturistica; pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericăscă.

Recurențele cari doresc a reflecta la acest post sunt avisate ca recursele lor instruite conform recerinelor prescripse și adresate comitetului parochial gr. ort. rom. din Măderat, să le trimită Prea On. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Șiria (Világos) până la 8/21 Septembrie 1904 în termenul indicat.

Măderat, la 15 August st. n. 1904.

Petru Borlea

Pavel Siartău

pres. com. par.

not. com. par.

Cu știrea mea: *George Popoviciu* protopresbiter.

—□—

3—3

Prin aceasta se escrie din nou concurs pentru stațiunea învățătorescă dela școala conf. gr. or. rom. din **Odvoș** (protopresbiteratul M-Radna), cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Bani gata 700 cor. 2) Bani pentru lemne 60 cor. 3) Dreptul de izlaz și pădure după 1/2 sesiune pământ. 4) Dela înormântări mari (cu liturg.) 2 cor., dela cele mici 1 cor. 5) Cvartir în natură cu 2 odăi și culină, cămară de bucate și grădină de legume. Toate aceste venite ating suma de 868 coroane

Spesele de conferință le plătește comuna politică iar când de-aici se vor sista va primi învățătorul 10 cor. dela comuna bisericăscă.

Recurenții recursele lor ajustate cu toate documentele prescripse le vor sussterne subscrisului Comitet parochial pe calea P. O. D. Procopie Givulescu, protopresbiter și inspector școlar în M. Radna, având dânsii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta. Biserică din Odvoș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cei cari știu instrua și conduce corvocal, vor fi preferiți. Se notifică, că alesul va avea să țină și școală de repetițiune și să fie și cantor, fără altă remunerațiune, precum și catechisarea în școala sa.

Odvoș, la 1/14 August 1904.

Comitetul parochial

În conțelegere cumine: *Procopie Givulescu* ppresb. ins. șc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci dela școala II din **Almaș** (comit. Arad) devenită

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 34.

în vacanță în urma pensionării învățătorului George Dârlea se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) În bani numerari 581 cor. 2) Bucate 12 șinice grâu 8 șinice cucuruz în preț de 224 cor. 3) Venit cantonale dela înmormântări mari unde va fi poștit 1 cor. cu liturgie 2 cor. dela liturgii private, maslu și parastase câte 1 cor. peste tot în calcul mediu — 100 cor. 4) 12 stângeni de lemne din cari 8 stângeni a învățătorului prețuite în bani 64 cor. 5) Spese de coferință 20 cor. 6) Scripturistica 10 cor. 7) Curatorat 12 cor. și 6 măsuri cucuruz 8) Cvtartir liber cu 2 chilii și cuină graj și $\frac{1}{2}$ grădină. 9) Cvinvenalul prescriș însă numai pupă îndeplinirea alor 5 ani în comună.

Dela recurenți se poștește că afară de cvalificația prescrișă să aibă cel puțin 3 clase gimn. ori civile și să producă atestat că sunt în stare a înființa și conduce cor bisericesc.

Alegândul învățător este deobligat a îndeplini serviciul cantoral în biserică precum și instrucțiunea în școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurenții sunt avisați ca recursele lor ajustate cu documentele prescrișe conform „Regulamentului“ să le susțearnă adresate comitetului paroch. din Almaș, până la terminul susindicat P. O. D. Ioan Georgea ppresbiter în Buteni (N.-Butyin) precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în Biserica din Almaș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Almaș la 1/14 Aug. 1904.

Cornel Lazar

preot, preș. com. par.

Cornel Novac

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Georgia* ppresb. inspector școlar.

—□—

3 - 3

Licitațiune minuendă.

Pentru renovarea bisericeii rom. gr. or. din Călăcea (comitatul Timiș, p. u. Orczyfalva) se escrie licitațiune minuendă verbală și cu oferte închise, cu preț de esclamară 2745 cor. 63 fil.

Reflectanții înainte de licitațiune au să depună vadiu 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de renovare, se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Licitațiunea verbală se va ținea **Luni în 30 August** (12 Sept. a. c. la 1 oare înainte de amiază în localitatea școalei confesionale din loc, iar ofertele închise, se pot presenta la oficiul parochial numai până la 9 ore înainte de amiază a aceleiași zi.

Călăcea le 18/31 Aug. 1904.

Comitetul parochial.

—□—

1—2

Pe basa conclusului Ven. Consistor gr. or. rom din Arad, de dto 22 Iulie (4 August) 1904 Nr. 4178/904 prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru acoperirea și repararea bisericeii din **Totvaradia**, care se va ținea **22 August (4 Septevvre) a. c. la orele 3 p. m.** în localitatea școalei. Prețul de esclamară este 795 cor. 59 fil.

Cei cari doresc a licita, sunt obligați a depune la începerea licitațiunei vadiul de 10% și stă în

dreptul comitetului parochial a da lucrul aceluia d'ntre licitanți în care va avea mai mare garanție. Preliminarul de spese și condițiunile se află la subsemnatul oficiu parochial, unde fie-care licitant le poate vedea.

Notându-se că concurenții nu-și pot pretinde nici un fel de diurnă sau viatic.

Totvaradia la 5/18 August 1904.

Ioachim Turcu,

par. și preș. al com. par

—□—

2—3

Pe basa conclusului Veneratului Consistor gr. ori rom. din Arad de dto **15/23 Iulie 1904 Nr. 4050** prin aceasta se publică licitațiune minuendă ținânda în Igrîș (Egres) c. Torontal la **15/28 August a. c.** la orele 3 după amiază în școala II de băeți gr.-or. pentru repararea și văruirea bisericeii și îngrăditului pe lângă prețul de esclamară 816 cor. 06 fil.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% în numerar.

Preliminarul și condițiunile de reparare se pot vedea la oficiul parochial gr.-or. rom. din loc.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja lucrul aceluia întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere.

Reflectanții la aceasta licitațiune au să se prezenteze pe spesele lor proprii.

Igrîș 2/15 August 1904.

Pentru comitetul paroch.

Simeon Cristea.

preș. com. par.

—□—

3—3

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-n preoți și învățatori precum și întreg On public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servese în ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfintele noastre bisericeii creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple) Strâni, Tronuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,

În ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construesc Planuri după dorință. Pentru toate lucrările mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra impregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericele noastre românești prin măestri români să se înfrumșeteze:

Rog bunăvoința în special a Onor. oficii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

IOSIM IULIU BOSIAC,

sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Medalie de aur pentru lucrări de artă.

Atelier propriu de ornațate artistice

Promovat cu distincție de școala de sculptură

Librăria

H. ZEIDNER

Fondată 1867. Brașov, (Ungaria.) Fondată 1867.

recomandă la începutul anului școlar editura **cea bogată** de :

Cărți pentru școală.

(Aici urmează numai opurile din timpul cel mai nou apărute.)

A) Cărți pentru școale primare nou apărute în editură sunt :

1. *G. Ludu*, preot și *I. Dariu*, învăț. : **Istoriile religioase** și morale sau **da-toriile copiilor**, partea I. din învățământul religiei creștine, ... cor. —40.
  2. *V. Goldiș*, prof. : Elemente din **constituția patriei**, sau drepturile cetățenești, pentru școalele populare, ediția II, legat cor. —40.
  3. *N. Stoicovici*, inv. : Elemente de **musică vocală**, p. școală popor. . . . . cor. —50.
- **Colecțiune de cântece și cântări bisericești** pe note pentru școalele populare. Partea I-a, cântece și cântări bisericești într-o voce, pentru anii I. al II-lea și al III-lea de școală, broș. cor. —50.

Cataloge și exemplare de probă se trimit la cerere gratis și franco.

B) Cărți nouă pentru școale medii sunt :

1. **Geografie** pentru școalele medii, de *D. Făgărășan*, prof. și *S. Moldovan*, lucrată pe baza planului ministerial mai nou după *D. Laky*. Tom I. : *Regatul Ungariei*. Ediția ilustrată. Prețul legat . . . . . cor. 2.—
Tom II. : Europa; și III. : Asia, Africa, Australia, America, sunt aprobate; broș. cor. 1.—, resp. . . . . cor. 2.—
2. **Istoria universală**, pentru școalele sec., de *V. Goldiș*, prof. Ev. vechiu vol. I. broș. . . . . cor. 2.—
3. **Curs sistematic de Gramatica limbei române**, întocmit pentru școalele secundare, după cele mai nouă recepții ale instrucțiunii *N. Piltia*, revăz. de *N. Sulică*, profesor gimn. Ediția IV-a, volumul I. (Etimologia), broș. . . . . cor. 1.80.
(Carte aprobată de înaltul Minister al Culetelor și Instrucțiunii publice ca text didactic din anul 1889 sub Nr. 43.235.)
4. **Carte de cetire**, de *Ioan Popea*, prof. pentru clasa I. și II. gimnasială, și reală, seminare pedagogice și școale superioare de fete, ediția V. 1905. (Va apărea în Martie 1905.)

Cea mai bună și mai efțină carte de limba maghiară, pentru școalele populare române,

A apărut în editura lui **H. ZEIDNER** în Brașov.

Nu tradusă din nemțește, ci în Original, a 4-a ediție, care este răspândită în **80.000** esemplare :

Abecedar și întâia carte pentru deprinderea limbei maghiare în școalele populare. Pe baza planului ministerial de învățământ, de *Francisc Kóbs*, inspector școl. în pens. și consilier regesc și *Vasile Goldiș*, prof. gimn. în pens. și secretar consis. 72 pag. Prețul legat, ... cor. —40.

De același autor :

A doua carte pentru deprinderea limbei maghiare, ediț. II. 112 pag. Prețul legat, ... cor. —50.
(Carte aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, prin ord. Nr. 2,285--894.)

La cerere se trimite catalogul cărților în editură gratis și franco.

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil., și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons, Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative. plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pecum și praf. Ori-ce fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

8-10

Cornel Demeter.

apotecar în Békás-Megyér strada principală nr. 46 (lângă Budapesta)